

Jane Carlyle bakte brood en stopte sokken
terwijl haar echtgenoot de trap op liep.
Hij stapte langs haar heen op de door haar
gedweilde treden en verdween uit het zicht.
Ze kon nog net zijn voeten tussen
de balusters van een hogere traparm zien.
Ze hield zijn tempo niet bij. De planken
moesten regelmatig worden geschrobd
of geschuurd of opnieuw gevernist.
Schimmel en termieten moesten worden aangepakt,
de spijlen en de dekstukken moesten in de was
worden gezet, de looper moest worden uitgeklopt
en waar nodig versteld, de koperen looperpennen
en traproeden moesten worden gepoetst.
Na een tijd hoorde ze alleen nog zijn voetstappen.
Zij moest beneden blijven om te zorgen
dat alles niet te hard versleet of wegrotte.
Om niet krankzinnig te worden bedacht ze dat
het bakken van een brood van een afstand bezien
misschien van net zoveel waarde was
als Cellini's bakken van een beeld.

Elizabeth Barrett was invalide en van anderen
afhankelijk. Zij kon de trap op eigen kracht niet op
of af en zat gevangen op haar kamer.
Robert Browning tilde haar op een dag van de sofa
en liep heimelijk met haar het ouderlijk huis uit.
Haar vader wou niet dat ze trouwde.
Hij droeg haar heel voorzichtig verder in zijn hand.
Ze sperde hongerig haar gele snavel open als een trechter
– die was gigantisch in verhouding tot
het minuscule lijfje bedekt met donsveertjes –
en piepte aan één stuk door om wormen.
Zij was beroemder dan hij. Hij was te druk
bezigt met haar in leven te houden om nog veel
te kunnen dichten. Hij schreef het meeste na haar dood.

We wachten allemaal op redding.
Maar niet iedereen heeft in nood een traplift.

II

William Blake voerde diepgaande gesprekken
met aartsengelen en zijn dode broer.
Hij liep vaak met hen van gedachten
te wisselen zonder op de vloer te letten.
Zijn tijdgenoten meenden dat hij een rare gek was
maar de prerafaëlieten besloten dat het geen
gekte was maar genialiteit.
Blake bond de strijd aan met de lagere treden.
Men ontdekte door hem de onder-
en overschrijding, allemaal mogelijkheden.
De visioenen hingen bij Blake gewichtloos boven
zijn hoofd, trappelend om op te stijgen als ballonnen aan touwtjes.
De ruimte tussen zijn schoenen en de grond
was groter te krijgen. Hij ging steeds naar buiten om te kijken.

Kijk. Door het laaghangende wolkendek
boort zich een kurkentrekker van zon schuin naar een pas gemaaid veld.
Balen hooi in plastic liggen verspreid over een paar hectaren.
Al het licht verzamelt zich in die ene wenteling.
De rest van de akkers, de heggen, de sloten,
wordt in de schaduw onwaar-
neembaar. De bundel stralen die zich speurend
door de dekking heen wurmt is zo intens
(als een zoeklicht vanuit een politiehelikopter)
dat hij een schacht van boven naar beneden vormt.
Een opening die moet zijn gedacht.

Wil men naar het hoogste
dan is de ladder de baar.

III

Zelfs toen zijn longen volledig waren
weggerot en hij niet meer kon eten of rechtop staan,
probeerde hij nog omhoog te kruipen.
De huid op zijn knieën was allang vergaan.
Wit bot schuurde over het marmer.
Zijn ouders en broer waren voor zijn ogen
naar beneden gestort. Hij klauwde zich vast
in de wel boven hem tot zijn nagels loslieten van het vlees.
Hij spuugde liters bloed maar trok
zich met wilskracht op naar een volgende trede.
Hij liet een rood spoor achter bij elke centimeter.

Uiteindelijk lag Keats verslagen
onder aan de Spaanse Trappen in Rome.
Hij zag hoe trapbomen langs hem heen
bogen en verder cirkelden naar boven en beneden.
Overlopen wentelden in de verte in hun baan.
Hij kon de draaiingen alleen nog nakijken.
Hij probeerde toch zoals altijd de kolk te snappen.
'De zee! Hoor je de zee niet?' suggereerde Shakespeare.
Inderdaad golfde tree na tree over hem heen.
Alles werd in de wervel meegesleurd.
Hij was op het laatst te moe om het schalmgat
tegen zijn oor aan te houden
en nogmaals de baren op te vangen.

Die *mixed metaphor* daarbuiten maakte hém
niet bang.

IV

Wordsworth trok van dal naar dal,
van heuveltop naar heuveltop.
Bij elke voet veranderde een vallei
in een volgende vallei.
Windstoten beukten tegen kammen en pieken.
Soms stakte de erosie plotseling even
zoals 's nachts de ademhaling van degene naast je,
waarna er altijd weer een nieuwe poging kwam.
Schaduwen groeiden of krompen.
Watervallen droogden in hete zomers op
tot blauwe aderen op de rotsen.
Boerenhoeves verdwenen
tijdens het lopen achter hem uit het zicht
of doken voor hem op aan het eind van een pad.
Hij wandelde zijn hele leven
van dorp naar stad, van wad naar zee;
van kaalgegraasde schapenweide
naar hoger gelegen grot in een rotswand;
van een natte, glibberige helling in de regen
naar een in een kom liggende diepe plas
waarin de omgeving zich herhaalde als een pas.
Zonder stappen was er geen betekenis.

Klanken, beelden, geuren, aanrakingen.
Gelopen.
Woorden, begrippen, letters.
Gelopen.
De boekenkasten staan als bouwsteigers
te wachten op de aannemer.
Waar is de rest?

Weer een stap.
Gelijktijdigheid lukte ook Wordsworth niet.

V

De wekker gaat om zeven uur.
Ze moet om negen uur op haar werk zijn.
Ze ontbijt en staat kort onder de douche.
Ze brengt de kinderen naar school.
Op kantoor moet ze honderden e-mails
beantwoorden en opdrachten afhandelen
om te zorgen dat de trap schoon blijft.
De trap moet er niet armoedig uitzien.
Als men modderafdrukken vindt is het haar schuld.
Toen Ted Hughes in Cambridge studeerde
en hij tot diep in de nacht bij het licht van een bureaulamp
naar wit papier had zitten staren,
droomde hij daarna dat hij nog steeds aan zijn bureau zat
en dat een gewonde vos zijn bebloede poot
als een mensenhand op het papier voor hem legde
en zei: 'Stop this – you are destroying us.'
De pootprent glansde nat op het vel.
Na het werk doet ze de boodschappen. Ze sjouwt
de zware tassen omhoog en kookt snel. De kinderen
houden niet van groente. Ze doet de afwas, hangt
de was op en legt de kleren neer voor de volgende dag.
De wekker gaat om zeven uur.

Het kenmerk van een groot dichter of denker
is volgens Keats het negatieve vermogen
om de rest buiten de trap te gedogen – twijfel.
De dichter moet loosheid ontwikkelen.
Niet alles heeft gelijke aantreden op de klimlijn.
Men moet een poging doen de strop te ontvluchten.
Maar de balusters zijn niet door te vijlen zoals tralies.
Om aan onfeilbaarheid te ontsnappen,
zou je beide poten moeten afknagen.

Hoe komen we zonder voet op een verdieping?
Moeten we de bloedafdruk koesteren?

VI

Toen Boswell en Dr. Johnson de kerk uit wandelden, begonnen ze te praten over Berkeley. Boswell dacht dat Berkeleys idealisme onwaar was maar niet te weerleggen. Hoe bewijs je dat er wél materie is? Johnson schopte met zo'n kracht tegen een steen dat zijn voet terugstuitte.

'Ik weerleg het zó!' zei hij.

Een paar dagen voordat Boswell naar Holland vertrok, was hij bij een bijeenkomst van quakers. Daar predikte een vrouw. Toen hij dit later geschokt aan Johnson vertelde, zei de reus glimlachend: Tja, een vrouw die preekt is als een hond die op z'n achterpoten loopt. Het is niet overtuigend maar je bent toch verbaasd dát het gedaan wordt. De doctor had als bijnaam 'de beer op stelten'. Hij zei altijd wat hij ervan vond.

Johnson hield van schoppen. Hij was een meester in de vechtsport. Hij trainde regelmatig zijn techniek op de borst van Boswell.

Noteer: de voorwaartse trap, trek je knie omhoog richting vijand tot iets hoger dan je band.

Het standbeen blijft naar voren wijzen.

Klap vervolgens het onderbeen uit en plaats de treffer.

De cirkeltrap: draai op je standbeen tot je voet schuin naar achteren wijst. Let op: je knie richting vijand, het onderbeen horizontaal in de lucht.

Klap vervolgens het onderbeen uit en plaats de treffer.

Boswells eigenwaan was zijn enige verweer tegen een beer op stelten of rechtop lopende honden.

Misschien zijn oordelen sporten en is een leer de som van alle schoppen.

VII

De nachtegaal, de leeuwerik, de albatros,
raven, kraaien. Dichters denken dat ze verwant zijn.
Ze neigen naar zingen en vliegen.

Keats noemt een poëet die niet kan dichten
een zieke adelaar die naar de lucht kijkt.
Na veel fladderpogingen en uit-het-nest-vallen
besloot Coleridge dat hij geen dichter was
maar een struisvogel. Hij had een sterk verlangen
aangezien voor originele kracht, hij kon niet
vliegen, maar had wel vleugels die hem het gevoel
van de vlucht gaven, zei hij.

Coleridge zat gevangen in de trap en gaf zichzelf
de schuld van zijn gevangenschap.
Hij walgde van zijn vleugellamheid.
Wordsworth was de echte stijger.
Maar de struisvogel verkende het uitspansel
beter dan Wordsworth, die meer of minder bezwaar
tegen vallen had. Hij zag de baarheid
en de steiger als enige soliditeit.
De bliksem openbrekend in het donker.
De treden die gebouwloos oprezen.
De zigzagsnede in de aarde.
Coleridge probeerde het:
vliegen én een voetprent maken.
Opium, onsamenhangendheid, ledigheid.
Hij deed het bouwsel etherischer lijken.
Maar hoe je ook tracht te klimmen zonder je neer te zetten,
het is altijd de lucht en nooit het luchtledige.
Een vlucht van stappen.

De gierzwaluwen in de binnentuin scheren
als jagers in formatie over de daken.

VIII

Sylvia Plath was ongeliefd.
Iedereen die haar ontmoette, vond haar
raar en agressief. Ze werd razend toen ze ontdekte
dat een vriendin met potlood in haar boeken
had geschreven. De kanttekeningen randden
Plaths boeken aan. Ze pleegde zelfmoord
toen ze begreep dat Ted Hughes
van plan was bij haar weg te gaan.

Sommigen kunnen hun voeten niet
netjes op de regels van de tekst zetten
en zo naar de laatste bladzijde klimmen.
Die willen buiten de muurboom lopen of
op de stootborden, of een trede nog eens
met een extra wellat onderstrepen.
De ervaring leert dat wat
in de marge staat meestal
storende onzin is, een zinloze daad
van trapdrift. Bij het stijgen negeer
ik altijd zoveel mogelijk de aantekeningen.
Maar er zijn natuurlijk kanttekennaars die
lijnen kunnen aanvechten met marginalia
zodat opeens een trapleer ontstaat.

Was er maar geen witte rand.
Was het hele vel maar gevuld.

IX

Wat nou weer?

Als poëzie volgens jou een troost is,
zou Wilfred Owen dat dan onderschrijven?
Wilden de *war poets* de lezer niet waarschuwen?
De Manchesters en de Lancashire Fusiliers
beantwoordden het vuur van de Duitsers
terwijl de Royal Engineers tijdens de artilleriebeschieting
 bezig waren een drijvende brug
over het Sambre-Oisekanaal aan te leggen.
Bijna alle mannen die werkten aan de pontonbrug
met houten vlonders op kerosineblikken,
waren dood voor de opdracht was uitgevoerd.
Owen werd het laatst gezien
aan de oever terwijl hij hielp
met het neerleggen van eendenplanken,
die als vlot moesten worden gebruikt.

Het zigzagpatroon van de trappen
is alleen vanuit de lucht duidelijk
waar te nemen. Het ene hoekige
stelsel ligt achter het andere.
Een bliksemschicht in de aarde
en daarachter nog een schicht en nog een schicht.
Daartussen kraters gevuld met water en bagger.
Dag in dag uit het gieren en dreunen van de inslag.
Rondom elke stelling vormt zich een dik tapijt
dat niet kan worden begraven.
Zodra je opkijkt zie je je medemens in het slijk.
De trap blijkt te bestaan uit modder en doodgaan.
Rechtop staan betekent doodgaan.
Plat liggen is stikken in blubber.
Ze marcheren door lagen drab naar een overloop,
wetend dat ze zullen worden gedood
op het moment dat ze hun voet op een hogere wel zetten.
Een tweede golf infanteristen volgt.
Baar op baar breekt tegen een stootbord.
Sommigen blijven in de modder
nog nakronkelen als wormen.

Het Woord is even over
de rand gegaan (*lovely Hill*).

X

Whitman kon als *poet-prophet* door goed te kijken
elke tree achter hem, onder hem en boven hem tegelijk zien.
Zijn voet bevond zich verdiepingen hoger op een traparm
terwijl hij op een lagere stond.
Er was volgens hem geen verschil tussen de treden.
En ze waren allemaal met elkaar verbonden.
Doe maar een willekeurige stap op welke dan ook
en je stapt op de rest.
Een dichter-ziener zouden ze eigenlijk
verplicht moeten testen
om zeker te weten of hij of zij niet
ook in marketing had kunnen werken.
Het populaire huismiddel 'De trap' heet vanaf nu
'De trap' en is nu ook verkrijgbaar met krachtige *double action*.
Al uw klemmen verdwijnen gegarandeerd binnen een paar uur.
Klinisch bewezen.
Twee keer zo snel als bij andere producten.
Trappen worden weer helemaal fris en echt.
Nu met een nieuw ingrediënt
dat andere generaties niet kenden:
vrijheid. Aangeraden door specialisten.

Iedereen keek ernaar. De wimpers omringden de oogbol
als spaken. Zijn pupil was zo vergroot
dat hij bijna het hele oogoppervlak bestreek.
Het oog leek een aanzuigend zwart gat waar
dingen die dichtbij waren naartoe werden getrokken.
De ene na de andere prooi verdween in het turen.
Alleen de wimpers werden niet
in het trapgat gezogen.
Daar kon op worden gelopen.

En dan is er nog de veerboot die heen en weer vaart.
Van kantlijn naar kantlijn. Van rest naar rest.